

Ár 2013, föstudaginn 15. mars, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 199/2012:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 18. desember 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 10. desember 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 19. desember 2012 var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Óskaði varnaraðili eftir frekari fresti með bréfi, dagsettu 27. desember 2012. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 28. janúar 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 6. febrúar 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 18. febrúar 2013.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 15. mars 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 28. október 2003 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 1.450.000, gefið út af A til varnaraðila. Sóknaraðili og B tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Fyrir liggur skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“. Greiðandi að láni að fjárhæð kr. 1.450.000 var A. Sóknaraðili og B voru tilgreind ábyrgðarmenn. Dagsetning og staður undirritunar sóknaraðila og B er Dalvík, 14. september en ógreinilegt er hvaða ár skjalið var undirritað. Samkvæmt skjalinu átti að verja meira en helmingi lánsfjárhæðar til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá Sparisjóðnum. Sjálfskuldarábyrgðarmenn staðfestu að hafa fengið og kynnt sér bækling sparisjóðanna um sjálfskuldarábyrgðir. Tiltekið var að niðurstaða greiðslumats benti til þess að greiðandi gæti efnt skuldbindingar sínar.

Þann 14. september 2009, var gerð breyting á greiðsluskilmálum skuldabréfs tryggt með sjálfskuldarábyrgð nr. X, sem sóknaraðili skrifaði m.a. undir í Reykjavík.

Þann 9. mars 2010 var gerð breyting á greiðsluskilmálum skuldabréfa tryggt með sjálfskuldarábyrgð, nr. X.

Þann 16. nóvember 2012 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst og óskaði eftir því að umrædd ábyrgðaryfirlýsing yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda þann 21. nóvember 2012.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 10. desember 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð hennar vegna láns nr. X verði felld úr gildi. Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa farið eftir samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga þar sem ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat við lántöku þrátt fyrir skyldu fjármálafyrirtækis til þess, sbr. 3. gr. samkomulagsins. Yfirlýsing sparisjóðsins „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“, hafi verið gefin út 14. september 2009, en hafi enga merkingu þar sem lög um ábyrgðarmenn hafi tekið gildi 6. apríl 2009.

Sóknaraðili telur að í málflutningi F sé reynt að rugla enn meira í málinu. Skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ sé sannanlega skrifað og dagsett 14. september 2009 eins og sjáist á skjalinu sjálfu. Skjalið hafi verið unnið samhliða skilmálabreytingu á láninu árinu 2009.

Sóknaraðili ítrekar að ekkert greiðslumat hafi verið gert og finnist henni að sparisjóðurinn þurfi að sanna að slíkt hafi verið gert með því að sýna það skjal enda sé ekki mikið meira að geyma það skjal en hin. Sé greiðslumat nauðsynlegt gagn til þess að lán fái sé það mikilvægt skjal og skuli það geymast ásamt öðrum gögnum um lánið.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili mótmælir því að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt. Fyrir undirritun hafi sannanlega verið framkvæmt greiðslumat eins og skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ beri með sér en það undirriti báðir ábyrgðarmenn og hakað sé í reitinn „Niðurstaða greiðslumats bendir til þess að greiðandi geti efnt skuldbindingar sínar“. Varnaraðili vísar til þess að í kvörtun sóknaraðila sé tekið fram að skjal þetta sé dagsett þann 14. september 2009 á Dalvík. Ártal það sem nefnt sé í kvörtuninni sé ekki rétt. Því miður sé ártalið ekki vel læsilegt, en farið verði yfir ástæður þess að ártal það sem ábyrgðarmaður skrifi í kvörtunina standist ekki.

Vísar varnaraðili til þess að skjal um skilmálabreytingar sé skýrlega dagsett þann 14. september 2009 og sé undirritað í Reykjavík. Ljóst sé að ábyrgðarmenn hafi ekki undirritað skilmálabreytingar í Reykjavík og skjalið „Til ábyrgðarmanna“ á Dalvík sama daginn. Það verði því að teljast ómögulegt að skjalið „Til ábyrgðarmanna“ hafi verið undirritað þann 14. september 2009 líkt og skilmálabreytingarnar, þar sem staðsetningum undirskrifa beri ekki saman.

Varnaraðili bendir á að annar vottanna á skjalinu „Til ábyrgðarmanna“, C, hafi hætt störfum hjá varnaraðila árið 2008 svo hann hafi ekki vottað skjalið sem

starfsmaður árið 2009. Fengist hafi staðfest hjá núverandi sparisjóðsstjóra, D, að C hafi heldur ekki vottað skjalið sem leikmaður árið 2009.

Varnaraðili kveður skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ hafa verið gert samhliða greiðslumati áður en skuldabréfið hafi verið undirritað og sé ártalið því árið 2003. Það megi sjá af fjárhæð þeirri sem ábyrgðin taki til í reit I á skjalinu, en hún sé kr. 1.450.000, upphafleg lánsfjárhæð á skuldabréfinu. Hefði skjalið verið gert síðar hefði þessi fjárhæð verið önnur, þar sem hún sýni stöðu lánsins á þeim tíma sem skjalið sé unnið, og staða lánsins hefði þá ekki verið nákvæmlega sú sama og í upphafi. Þetta sjáist t.d. af skjalinu um breytingu á greiðsluskilmálum, en þar segi að upphafleg upphæð hafi verið kr. 1.450.000, en eftirstöðvar eða nýr höfuðstóll lánsins sé kr. 594.672.

Varnaraðili vísar til þess að samkvæmt upplýsingum D, núverandi sparisjóðsstjóra, hafi skjalið „Til ábyrgðarmanna“, verið unnið samhliða skuldabréfinu. Kerfið sem notað sé við vinnslu þessara mála keyri þetta skjal út samhliða skuldabréfunum og sé því ómögulegt að halda því fram að skjalið hafi verið keyrt út á öðru ári en skuldabréfið sjálft, hvað þá sex árum eftir að skuldabréfið hafi verið gefið út.

Varnaraðili telur að sýnt hafi verið fram á að nefnt skjal „Til ábyrgðarmanna“ sé frá árinu 2003, líkt og greiðslumatið. Eins og dagsetningin beri með sér hafi greiðslumat verið gert um mánuði fyrir undirritun skuldabréfsins. Þær röksemdir ábyrgðarmanns að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt fyrir lántökuna séu því ekki réttar. Undirgögn greiðslumats séu ekki til staðar hjá varnaraðila en liðin séu níu ár síðan það hafi verið gert. Tekið skuli fram að ekki sé nauðsynlegt að geyma slík undirgögn en um það vísist til dóms Hæstaréttar í máli nr. 141/2012.

Varnaraðili bendir á að ábyrgðarmaður hafi ritað nafn sitt sannarlega undir skuldabréfið sem og skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“. Markmið samkomulags um notkun ábyrgða sé m.a. að lánveitingar verði miðaðar við greiðslugetu greiðandans, sem hafi sannarlega verið raunin í máli þessu, enda hafi greiðslumat verið gert og verði ábyrgðin því að teljast gild. Niðurstöður greiðslumatsins hafi verið jákvæðar og því hafi forsenda lánveitingarinnar verið greiðslugeta aðalskuldara, sem uppfylli fyllilega markmið samkomulagsins. Einnig skuli áréttað að ábyrgðarmaður hafi undirritað breytingu á greiðsluskilmálum þann 14. september 2009, sex árum eftir að skuldabréfið hafi fyrst verið undirritað og hafi því litið svo á að hún væri skuldbundin samþykki sínu fyrir ábyrgðinni.

Vísar varnaraðili til þess að ábyrgðarmaður hafi aldrei á þeim rúmlega níu árum sem liðin séu síðan lánið hafi verið veitt, haft uppi mótmæli eða komið á framfæri neins konar athugasemdum við varnaraðila vegna umrædds skuldabréfs. Sé litið til þess, ásamt þeim skjölum sem málinu fylgi og sýni fram á að sannarlega hafi verið farið eftir ofangreindu samkomulagi, verði að teljast tómlæti af hálfu ábyrgðarmanns að hafa ekki komið á framfæri athugasemdum fyrr en hún hafi talið á rétti sínum brotið vegna ábyrgðarinnar. Um þetta megi vísa til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-4871/2011.

Þá bendir varnaraðili á að sóknaraðili segist hvergi í kvörtun sinni hafa undirritað skjalið „Til ábyrgðarmanna“ þann 14. september 2009, en telja verði að sóknaraðili þurfi að færa fram sönnur á því að það hafi hún gert og að C, fyrrverandi sparisjóðsstjóri, hafi vottað skjalið á þeim tíma. Engar skýringar séu á þessu, enda rangt að skjalið sé ekki frá 14. september 2003.

Varnaraðili telur það í engu samræmi við samkomulagið né markmið þess að fella ábyrgð þessa úr gildi þar sem greiðslumatið hafi verið framkvæmt áður en lánið

hafi verið veitt eins og skjöl og atvik málsins beri með sér og hafi ábyrgðarmaður undirritað öll viðeigandi skjöl.

Vísar varnaraðili til þess að sé litið til nýlegra dóma Hæstaréttar megi sjá að það sé ekki nægjanlegt að styðjast eingöngu við samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga eða lög nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn þegar krafist sé niðurfellingar ábyrgðar, heldur verði að finna því stoð í 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa, að það sé sannarlega ósanngjarnt að bera tiltekinn samning fyrir sig. Lögð sé áhersla á heildarmat skv. 2. mgr. 36. gr. laga nr. 7/1936 í þessum málum.

Varnaraðili bendir á að í dómi Hæstaréttar í máli nr. 169/2012 leggi Hæstiréttur í niðurstöðum sínum ríka áherslu á að skilyrði laga nr. 7/1936 séu til staðar og leggi áherslu á sanngirnismat skv. þeim fjórum þáttum sem tilgreindir séu í 2. mgr. 36. gr. Einnig megi nefna mál nr. 343/2012 þar sem ábyrgð sé staðfest, þrátt fyrir að viðurkennt sé að annmarkar hafi verið á upplýsingagjöf bankans. Í máli nr. 213/2012 sé viðurkennt að bankinn hafi brugðist þeirri skyldu sem á honum hafi hvílt skv. lögum nr. 32/2009. Þar sem engar reglur séu í þeim lögum um ógildi samnings vegna slíkra annmarka og ekki hafi verið sýnt fram á að skilyrðum þess að beita mætti ákvæði 36. gr. laga nr. 7/1936 væri fullnægt hafi ábyrgðin verið staðfest. Ólíkt tveimur síðastnefndu málunum hafi varnaraðili staðið við sínar skyldur eins og rakið hafi verið. Síðastnefnda málið sýni einnig ótvírætt fram á það að nauðsynlegt sé að sýna fram á ósanngirni þess að bera samninginn fyrir sig skv. samningalögum, sé krafist niðurfellingar ábyrgðar.

Varnaraðili telur rétt að taka fram að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga séu vinnureglur sem ýmsar stofnanir og fyrirtæki hafi sameiginlega sett sér, en hafi ekki lagagildi. Lög nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn hafi ekki tekið gildi á þeim tíma sem ábyrgðin hafi verið veitt og því hafi varnaraðili farið eftir þeim vinnureglum sem settar hafi verið þegar lánið hafi verið veitt og hafi gert það á réttan hátt.

Varnaraðili telur ábyrgð sóknaraðila gilda.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til varnaraðila.

Deila aðilar um það hvort skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ hafi legið fyrir við útgáfu skuldabréfs nr. X. Skjalið er undirritað 14. september en ártalið er ógreinilegt. Fyrir liggur að gerð var skilmálabreyting á umræddu skuldabréfi þann 14. september 2009 og telur sóknaraðili að skjalið hafi verið gert við þá skilmálabreytingu.

Skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ var undirritað á Dalvík en skilmálabreyting, dags. 14. september 2009, var undirrituð í Reykjavík. Fjárhæð skuldabréfsins er í skjalinu „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ tilgreind sú sama og árið 2003, þegar það var útgefið en samkvæmt skilmálabreytingu, dags. 14. september 2009, var nýr höfuðstóll lánsins kr. 594.672. Þá liggur fyrir að C, fyrrverandi sparisjóðsstjóri, sem vottar skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ var hættur hjá sparisjóðnum þann 14. september 2009 og núverandi sparisjóðsstjóri kveður C ekki hafa komið í sparisjóðinn til að votta skjalið árið 2009. Einnig er til þess að líta að umræddur C, sem sá um lánveitinguna, sbr. skuldabréf nr. X, virðist

hafa skrifað stað og dagsetningu á skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“, og samanburður á ritun hans á öðrum tölustöfum og umræddu ártali bendir miklu fremur til þess að ártalið eigi að vera 2003 en 2009.. Að auki breyttust skjöl sparisjóðanna „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ árið 2004. Fyrir breytingu var heiti þeirra „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ en eftir breytingu var það „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga [númer skuldabréfs]“.

Af framangreindu er nægilega ljóst að skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ var ekki gert við skilmálabreytinguna 14. september 2009, heldur fyrir árið 2004. Skal hér einnig á það bent að það var fremur á ábyrgð sóknaraðila en varnaraðila að dagsetja undirritun sína á skjalið með skýrum hætti. Verður því miðað við að skjalið hafi verið gert og undirritað þann 14. september 2003, svo sem atvik bera með sér.

Samkomulag um ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. Varnaraðili var einn þessara sparisjóða. Varnaraðila bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður skal, hann staðfesta það skriflega.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 141/2012 er byggt á því sjónarmiði að í framangreindu samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga sé ekki kveðið á um skyldu lánveitanda til að kynna ábyrgðarmanni í öllum tilvikum gögn til grundvallar niðurstöðu greiðslumats eða að geyma undirgögn til stuðnings matinu svo þau mættu vera aðgengileg síðar. Virðist þar m.a. skipta máli hvort ábyrgðarmanni var bent á þann möguleika að kynna sér slík gögn.

Með skjalinu „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“, dags. 14. september 2003, var sóknaraðila kynnt jákvæð niðurstaða greiðslumats. Þá heimilaði greiðandi að ábyrgðarmaður kynnti sér þau gögn sem greiðslumatið byggði á og tilgreint var sérstaklega að jákvæð niðurstaða fæli ekki í sér tryggingu fyrir því að skuldari efndi skyldur sínar.

Í ljósi framangreinds verður ekki talið að forsendur séu til að ógilda ábyrgð sóknaraðila með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, sbr. t.d. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 171/2012. Ber því að hafna kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 15. mars 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir